

Prof. dr Henryk Malewski

Uniwersytet Michała Romera w Wilnie, Litwa

V Kongres Polskich Towarzystw Naukowych w Świecie w Krakowie

W dn. 17–21 października 2017 r. w Krakowie odbył się V Kongres Polskich Towarzystw Naukowych w Świecie, w którym uczestniczyło kilkaset osób z kilkudziesięciu krajów. Tradycyjnie, co trzy lata, Polska Akademia Umiejętności zaprasza do Krakowa przedstawicieli rozproszonych po całym świecie Rodaków. Tegoroczny Kongres był poświęcony aktualnym sprawom inteligencji polskiej. Mając na uwadze potrzebę zacieśniania współpracy pomiędzy Polskimi Towarzystwami Naukowymi funkcjonującymi w innych krajach z odpowiednimi organizacjami pozarządowymi w Macierzy, organizatorzy zaprosili do udziału w Kongresie przedstawicieli regionalnych Towarzystw Naukowych. Kongres, jak też imprezy towarzyszące, został zorganizowany na bardzo wysokim poziomie. W czasie Kongresu zostało zaprezentowanych ponad pięćdziesiąt referatów, które były przyczynkiem do dyskusji nie tylko w Sali obrad, ale też w kularach. W pomieszczeniach Polskiej Akademii Umiejętności zostało zaprezentowanych kilkanaście plakatów poświęconych Polskim Towarzystwom Naukowym w różnych krajach, w tym również Stowarzyszeniu Naukowców Polaków Litwy. Specjalną ekspozycję poświęcono losom osób deportowanych do Kazachstanu.

Otwierając obrady Kongresu, przewodniczący Komitetu organizacyjnego prof. Zygmunt Kolenda oraz prezes Polskiej Akademii Umiejętności prof. Andrzej Białas przywitali uczestników i gości oraz wyrazili nadzieję, że to spotkanie przyczyni się do dalszego zacieśniania kontaktów pomiędzy Rodakami w Kraju i za granicą. Prof. Andrzej Białas szczególnie podkreślał znaczenie roli inteligencji dla losów Kraju, w tym również tych jej przedstawicieli, którzy żyją i pracują poza Polską. Szereg występujących gości podkreślało znaczenie współpracy diaspory polskiej z Krajem. Jednym z gości Kongresu był prof. Wacław Narębski, z którym wywiad jest zamieszczony w tegorocznym tomie „Rocznika”.

Przemówienie wygłosił także prezydent Krakowa prof. Jacek Majchrowski, z którego rąk szereg zasłużonych działaczy polonijnych otrzymało wysokie odznaczenia. Wprowadzający referat *Emigracja uczonych*

Fot. 1. Prof. Zygmunt Kolenda, przewodniczący komitetu organizacyjnego

Foto: Janusz Ptak.

polskich – kilka uwag historycznych wygłosił znany historyk z Uniwersytetu Warszawskiego prof. Leszek Zasztowt. Z wielkim zainteresowaniem została także wysłuchana „opowieść” Senatora Jasia Gawrońskiego *Lu-dzie, którzy tworzyli historię – impresje dziennikarza*, przedstawiająca kulisy życia i działalności wielu znanych polityków XX w.

Obrady Kongresu były podzielone na kilka bloków tematycznych. Pierwsza sesja była poświęcona *Historiom rodzinnym*. Otworzył ją prof. Tadeusz Gromada z USA. Na tej sesji zostały zaprezentowane sylwetki rodzin Giertychów, Lanckorońskich i Lubicz-Zalewskich. Samodzielną sesję poświęcono pamięci Profesora Zbigniewa Brzezińskiego, podczas niej wyświetlono też film *Strateg*. Swoimi spostrzeżeniami o tym wybitnym polityku podzielili się Andrzej Lubowski (USA) i były ambasador RP w USA dr Ryszard Schnepf.

Kilka sesji Kongresu miało wspólną nazwę: „Polskie Towarzystwa Naukowe w Świecie i ich rola w kształtowaniu etosu inteligencji polskiej”. Wygłoszonych zostało kilkanaście referatów, które dotyczyły działalności różnych placówek i stowarzyszeń polskich w Kanadzie,

Fot. 2. Prof. Andrzej Białas, prezes PAU

Foto: Janusz Ptak.

Szwecji, Francji, Wielkiej Brytanii, Szwajcarii, Australii i innych krajach. Na jednej z tych sesji został zaprezentowany referat ***Stowarzyszenie Naukowców Polaków Litwy (SNPL) – samoidentyfikacja i konsolidacja polskiej społeczności naukowej na Litwie***, który wygłosił prezes SNPL prof. Henryk Malewski. W przygotowaniu tego referatu uczestniczyli wszyscy poprzedni Prezesi Stowarzyszenia: prof. dr hab. Romuald Brazis, prof. nadzw. dr hab. Jarosław Wołkonowski oraz prof. dr Bogusław Gruzewski.

Warto zaznaczyć, że najliczniejsze grupy uczestników Kongresu przybyły z USA, Wielkiej Brytanii, Irlandii i Francji, ale byli też przedstawiciele z Australii, Szwecji, Czech i Włoch. W programie Kongresu były zaplanowane tylko dwa wystąpienia Polaków zza wschodniej granicy Polski – nasze oraz przedstawiciela Związku Polaków w Kazachstanie Witalija Chmielewskiego.

Fot. 3. Prezydent Krakowa prof. Jacek Majchrowski (czwarty od prawej) z osobami, które otrzymały wysokie odznaczenia

Foto: Janusz Ptak.

Samodzielna sesja była poświęcona wojennym szlakom polskich uczonych, dwie inne dotyczyły losów i indywidualnej działalności polskich uczonych w świecie. Jednym z interesujących wystąpień był wykład wybitnego reżysera prof. Krzysztofa Zanussiego. Kilka sesji organizatorzy zarezerwowali na tematykę „Język i tożsamość”. Wśród referatów wygłoszonych podczas tych sesji przeważały tematy dotyczące oświaty i kształcenia, ich autorzy pochodzili głównie z USA i Wielkiej Brytanii, ale byli też wśród nich przedstawiciele innych krajów. Bardzo interesujący referat, jak z punktu widzenia merytorycznego, tak i jego warstwy językowej, wygłosił prof. Henryk Siewierski z Brazylii.

W obradach Kongresu wzięli udział przedstawiciele wielu regionalnych Towarzystw Naukowych (Warszawskiego, Poznańskiego, Toruńskiego, Płockiego itd.), którzy nie tylko omawiali sprawy bieżące swoich organizacji, ale też perspektywy ich działalności, w tym kwestie współpracy z odpowiednimi pozarządowymi organizacjami polskimi za granicą.

Fot. 4. Przed obrazem Henryka Siemiradzkiego „Pochodnie Nerona” Orkiestra Symfoniczna Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie

Foto: Janusz Ptak.

Wśród imprez towarzyszących na szczególną uwagę zasługiwał koncert Orkiestry Symfonicznej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, który się odbył w Muzeum Narodowym w Sukiennicach.

Z naszego punktu widzenia Kongres w Krakowie był nie tylko interesującą imprezą naukową i towarzyską, ale też pozwolił spojrzeć na nasze osiągnięcia i problemy z perspektywy innych krajów. W czasie Kongresu zostały nawiązane kontakty, które mogą zaowocować już w najbliższym czasie. Mamy nadzieję, że niektóre nowo poznane osoby w kwietniu 2018 r. będą uczestniczyły w V Międzynarodowej Interdyscyplinarnej Konferencji Naukowej SNPL *Setna rocznica rozpadu imperiów. Państwa narodowe a kwestia mniejszości narodowych w Europie (aspekty historyczne, społeczno-polityczne, prawne i kulturowe)*.